

REFUGIATS A EUSKADI NORD

«La negociació tot just comença ara»

Sobre els contactes entre el govern central i ETA la premsa de l'estat ha abocat aquests darrers dies rius sencers de tinta. El corresposnal d'EL TEMPS a Euskadi ha parlat amb fonts qualificades de refugiats polítics bascos a Euskadi Nord. Una visió dels fets que completem amb les declaracions que sobre el tema ens han donat portaveus dels distints partits.

Xabier Oleaga

Tot just apagat el ressò de la denominada «guerra de les banderes», una nova notícia relacionada amb Euskadi truca a la finestra de l'opinió pública, no ja només basca, sinó a la de tot l'estat. En realitat, és una vella notícia renovada, que encara haurà de despedir veritables cascades de tinta, al llarg dels pròxims anys, segons els auspicis més diversos i, malgrat tot, en

aquest aspecte coincidents. Es tracta d'aquesta sempre negada, en fonts governamentals, però mai rebutjada, negociació entre ETA i allò que aquesta organització denomina «poders de l'estat».

«Ja han entrat en la fase de mentalització de la gent perquè s'acostume a sentir que el govern central negocia amb ETA el futur d'Euskadi». Aquestes són les significatives paraules, encara que improvisades quasi sense donar-ne importància al contingut,

amb què interlocutors qualificats en medis de refugiats polítics bascos, en allò que els *abertzales* denominen Euskadi Nord, inicien la seua conversa amb el corresposnal d'EL TEMPS. Havíem preguntat com es podia interpretar la reiterada presència del tema de la negociació aquests dies en els mitjans de comunicació. El missatge contingut en la frase inicial és, probablement, l'únic pronunciament clar que va eixir de la conversa.

«Dos no negocien si un no vol»

«Dos no negocien si un no vol» assenyalen els citats interlocutors. «Fins ara ETA sempre ha dit que vol negociar. Han estat els poders de l'estat, a través del govern, els qui han negat aquesta via pacífica de solució al problema basc».

«^Problema basc?» —preguntem. «Sí, problema basc» —responen. No és el problema d'ETA, o el problema de la violència, com el planteja el govern en el seu discurs, allò que es discuteix o allò que discuteix ETA. Com veus, hi ha una diferència fonamental. Ni més ni menys que la que puga haver-hi entre una negociació sobre

Mentre el president González parla de «contactes per eradicar la violència», Interior ni fa sí ni fa no.

«A mesura que el govern espanyol faça passes dins les reivindicacions de l'alternativa KAS, retrocediran les accions d'ETA progressivament.»

fons polític i la que tracta sobre el futur de l'organització exclusivament. Ja veus que, mentre un es plafleja com fer desaparèixer el problema basc, la preocupació de l'altra part és com fer desaparèixer ETA».

Però, feta aquesta diferència fonamental, en els medis indicats es considera que és més pràctic parlar d'unes altres qüestions preliminars al contingut de la negociació. «ETA sempre ha dit que vol negociar, però els mitjans informatius no es llancen a parlar del tema cada vegada que ETA reafirma la seua voluntat negociadora. La notícia es converteix en tal quan és l'altra part, la dels poders de l'estat, la que es pronuncia favorablement al respecte. Si en concret ara parlen d'aquest tema, és perquè interessa als poders de l'estat. És molt difícil abstraure l'afer a l'opinió pública quan es trasllada «Antton» d'Ecuador a Algèria sense cap tipus d'ocultació. És una qüestió de fases en el procés de negociació, i ara estem en la fase de preparació de l'opinió pública a una possible acció negociadora per part del govern. Després de tant de negar l'existència de negociacions, ara el govern ha de preparar la gent en el sentit contrari».

Els «emissaris»

En tal context caldria situar l'actual correguda dels mitjans de comunicació de l'estat per descobrir els ressorts amagats de la negociació, segons aquesta mateixa font. Tanmateix, aquesta no és l'única mesura que s'està adoptant actualment. Les distintes

publicacions que han circulat aquests dies sobre el tema l'aborden de manera dispar, i prevalen en totes aspectes interpretatius sobre l'exposició dels fets, cosa que no deixa de ser simptomàtica, però totes coincideixen a mencionar uns suposats contactes entre el desaparegut dirigent **Txomin Iturbe** i l'ex-director de la Seguretat de l'Estat **Julià Sancristóbal**.

Segons aquestes versions, després de provar distints «emissaris», **Julià Sancristóbal** va ser la persona encarregada de regularitzar contactes amb **Txomin Iturbe**. Anteriorment, havia arribat fins a **Txomin**, a Algèria, també, l'advocat **Jorge Argote**, antic militant de l'ORT i actual defensor de policies i guàrdies civils en les múltiples compareixences judicials d'aquests per les presumptes relacions amb el GAL, tortures i altres tipus de delictes. El lletrat, que exhibeix una loquacitat feridora, fregant la incontinença verbal, i creditor així mateix de fortes antipaties entre jutges, periodistes i advocats, va ser despatxat per **Txomin** violentament.

El carismàtic líder d'ETA li va dir que el rebia perquè li ho havien demanat els amfitrions algerians, per no faltar a una norma elemental d'hospitalitat, però que, si es trobava amb ell a Euskadi, literalment «un parell d'hòsties no li les hauria llevat ningú».

Vist l'«èxit» de les gestions d'**Argote**, de qui es diu que va oferir a **Txomin** només mesures de reinserció, hagué d'incorporar-se als contactes algú de rang superior en el Ministeri espa-

nyol i aquest va ser **Julià Sancristóbal**. «Si el govern espanyol no estigués disposat a negociar més que la reinserció i l'entrega de les armes, com asseguren els seus representants, podien haver continuat enviant **Argote**, però van oferir triar un representant més qualificat», comenten les fonts d'EL TEMPS, refugiats a Euskadi Nord.

L'elecció dels interlocutors no és una qüestió de segon ordre. Una vegada conegut que les negociacions a París amb motiu de la guerra del Vietnam van ser precedides per diverses setmanes de discussió sobre quina havia de ser la forma de la taula de negociació —al remat, van optar per una taula circular perquè ningú no pogués presidir-la—, el problema dels interlocutors en el cas basc pot semblar fins i tot de primera magnitud. En realitat, el problema no és desdenyable. Per a un govern que no només oculta qualsevol acostament negociador a ETA, sinó que reserva els termes més desqualificadors per a tal possibilitat, no ha de resultar molt fàcil comprometre's en l'afer amb un en-

W

viat que en un moment concret no pugui mostrar-se'n distant. D'altra banda, ETA no pot arriscar-se a una dinàmica negociadora sense confiar en el pes i el compromís d'un enviat governamental.

El compromís del govern o l'autenticitat de la voluntat política de les parts en una negociació com aquesta es demostra en un primer moment per la qualitat dels interlocutors de cada un dels costats. Doncs bé, aquest escull semblava solucionat amb **Txomin Iturbe** i **Julian Sancristóbal**, al front de cadascuna de les delegacions, però l'intent va patir un contratemps considerable amb la imprevista i accidental mort de **Txomiñi Iturbe**.

Així va ser com fa algunes setmanes el que va ser considerat número dos d'ETA abans de la seua deportació de l'Estat francès, el donostiarra **Eugenio Etxebeste**, «**Antton**», va ser traslladat de l'Equador a Algèria, tot sembla indicar que per reprendre el paper de **Txomin** on aquest l'havia abandonat. Diversos mitjans informatius han as-

segurat que **Antton** va ser acompanyat en el viatge de l'Equador a Algèria per un comandant de l'exèrcit espanyol.

«Els fets coneguts només arriben fins ací. Nosaltres no tenim motius per no creure el que s'ha dit i les parts implicades no ho han desmentit. Ara, la resta ja pertany exclusivament al terreny de l'especulació», s'apressen a dir els nostres interlocutors.

Dissidències

La suposada representativitat d'**Antton** i l'existència de faccions diferenciades dins ETA, l'una amb base a Algèria i l'altra a l'Estat francès, com també la suposada lluita entre elles, amb motiu de la negociació, són alguns dels elements situats en el denominat «terrenys de l'especulació» a què al·ludeixen els nostres interlocutors. «Mira, no podem ser tan ingenus per entrar a explicar allò que creiem o deixem de creure al respecte. Et podríem dir que tot això és mentida i això no tindria valor. Podrien replicar que què

podem dir nosaltres. Però, a canvi, podríem ser més efectius, i suggerir que s'observe la reacció de partits com el PNB o EA, per exemple. La seua preocupació es centra en com ficar el morro en l'afer de la negociació. L'únic interessant a pagar la teoria de les dissensions a ETA sembla ser el Ministeri de l'Interior. Els altres, senzillament, no en fan cas. «No és això prou significatiu?»

Les suposades dissensions a ETA i inclús a Herri Batasuna han estat una tesi àmpliament divulgada per mitjans com *Diari de Barcelona* i el setmanari madrileny *Tiempo*. Per a les fonts consultades a Euskadi Nord, aquestes tesis «són un cas de fidelitat militant cap al PSOE i el govern de l'estat». I «una traïció a la veracitat informativa».

Les citades fonts es van mostrar contràries a entrar a analitzar els detalls exposats en aquests mitjans sobre el cas, i es van remetre a la suggerència anterior. «Si PNB, EE, EA o qualsevol partit o organització situada en les antípodes d'HB o ETA tingués l'oportunitat d'afeblir aquestes dues formacions, entrant en les seues suposades diferències, no hi ha cap dubte que no desperdiciarien l'oportunitat. Si no ho fan, és perquè no hi deuen creure», afirmen.

A llarg terme

Decididament, el terreny especulatiu no gaudeix de les simpaties dels nostres interlocutors. «Són els fets allò que compta, i aquests no van més enllà del desplegament informatiu actual sobre les negociacions i l'existència dels contactes previs, que obrin les expectatives a una possible negociació posterior. I no hi ha més; la resta és literatura o l'obertura d'expectatives falses en un o un altre sentit». L'esperit d'aquesta apreciació, pel que fa a l'al·lusió que conté al llarg terme del procés de negociació, coincideix amb algunes informacions divulgades per distints mitjans, segons els quals, en paraules de fonts lligades al Ministeri de l'Interior espanyol, els símptomes d'una negociació no són previsibles a curt terme. Aquestes fonts concreten, fins i tot, que caldrà un any per a l'observació de nous resultats, «la qual cosa és menys terme del que nosaltres imaginem».

Els resultats de la negociació

Sobre els «símptomes externs» d'aquesta negociació, opinions consultades als dos costats de la frontera que separa Euskadi coincideixen a apostar

cap a un alto el foc per part d'ETA. «Un alto el foc que no significaria l'entrega de les armes». «ETA podria oferir l'alto el foc —assenyalen aquestes fonts— a canvi d'una voluntat política per part dels poders de l'Estat espanyol favorable a les reivindicacions basques».

«L'excarcelació gradual de presos, el retorn dels exiliats, l'obertura de mesures legals i polítiques per a la unificació institucional d'Euskadi sud, és a dir, la unió institucional de Nafarroa a les altres tres províncies basques peninsulars, com un primer pas cap al reconeixement de la sobirania nacional basca, que desembocaria en el reconeixement final del dret a l'autodeterminació. En fi, per aquí podria anar».

«No hem d'oblidar —assenyalen encara aquestes fonts— que el PSOE ha estat partidari de la unió institucional d'Euskadi sud. Si una vegada canvia a favor de la separació de Nafarroa, bé podria fer-ho ara en sentit contrari, per exemple. Quant a les mesures legals... bé, no som nosaltres els qui hem parlat d'introduir modificacions en la Constitució espanyola, han estat els mateixos creadors de la Constitució i els estatuts actuals els que s'hi refereixen. Així, no ha de ser tan impossible».

«L'eixida de les forces d'ocupació espanyoles —es refereixen a la policia de l'estat i a l'exèrcit aquarterat a Euskadi— és un fet que el PNB, EA i EE mateixos plantegen contínuament... O siga que, també per aquest punt podrien anar les coses...»

«ETA demanarà l'alternativa KAS, en definitiva, i els poders de l'estat exigiran, a canvi, l'alto el foc. En la mesura en què l'oferta real d'aquests poders s'acoste a la consecució de tal l'alternativa, com a mínim gradualment, l'oferta d'ETA s'acostarà a la consecució d'un alto el foc total».

La conjuntura electoral

«En realitat, tot això podria ser la conseqüència d'una evolució des del mateix sistema legal actual. Allò que compten són els resultats», segons les mateixes fonts consultades. Aquestes assenyalen que els resultats de la darrera convocatòria electoral suposen una conjuntura molt favorable a unes negociacions. «Naturalment, els poders de l'estat es troben amb el problema d'exterioritzar més o menys discretament les concessions realitzades en una negociació amb ETA. No hi ha cap dubte que unes institucions basques dominades quasi hegemònicament pel PNB o per uns altres partits distints a Herri Batasuna no són el mateix que

aquella en què la formació *abertzale* ocupe un lloc preponderant. Evidentment, unes institucions, en el segon cas, facilitarien el camí d'una exteriorització institucional de les concessions fetes a ETA pels poders de l'estat en la galeria de la discreció. El resultat seria menys traumàtic per al sistema en general. Per tot això i molt més, l'ascens electoral gradual però incessant d'Herri Batasuna i l'absència de partits quasi hegemònics, com ho va ser el PNB, són molt favorables al procés

sables del Ministeri de l'Interior estarien plantejant tal estratègia, paral·lela en el seu desenvolupament a les converses, a fi que HB, i no ETA, n'aparega com a beneficiària». Més avant, *Deia* assenyalava que «els responsables del Ministeri de l'Interior haurien contactat amb representants de partits polítics bascos, a fi de conèixer l'opinió sobre les possibilitats de dur a cap tal estratègia».

Posats en contacte amb el PNB, EA i EE, portaveus d'aquests partits han

Segons els refugiats, la pèrdua electoral del PNB «agilita el pacte».

negociador que, sens dubte, es veurà afectat pels resultats electorals que toque travessar».

Els autors d'aquestes anàlisis prescindeixen d'elements tan significatius com certes actituds del govern central no gaire llunyanes a una estratègia d'il·legalització d'Herri Batasuna, junt amb fets diversos que apunten, també, a la mateixa direcció. No obstant, el mateix diari *Deia*, lligat al PNB, incloïa la setmana passada una informació que parlava del possible protagonisme d'HB en un suposat procés negociador entre ETA i el govern de l'estat. «El govern de Madrid està dissenyant una estratègia en la qual, en una primera fase, HB capitalitzaria les conseqüències polítiques que a Euskadi es deriven dels contactes» —*Deia* es referia als contactes ETA-govern central—. «Segons ha pogut saber *Deia*, en fonts dignes de tot crèdit —agrega—, respon-

negat a EL TEMPS l'existència d'aquestes contactes.

Egibar (PNB): «Benvinguts siguen els contactes»

Joseba Egibar, portaveu oficial del partit PNB a l'estiu, després d'assenyalar que «amb nosaltres no hi ha hagut cap contacte, comenta que, «tanmateix, hi ha indicis, sospites, que els contactes entre ETA i el govern s'estan celebrant. El mateix Felipe González en Las Landas deixava la finestra oberta, en admetre la possibilitat de contactes per eradicar la violència, encara que descartava una negociació política». Les mateixes accions d'ETA realitzades en les darreres setmanes «no són casualitat», a parer d'Egibar, i podrien ser una mesura de força sobre una taula de negociació.

El PNB, no obstant això, considera

que «si els contactes entre ETA i el govern ofereixen cap tipus de llum per acabar amb la violència, benvingudes sien». Encara que «no per prurit protocolari, però crec que el govern i el Parlament bascos haurien de saber-ne alguna cosa i alguna cosa hi han de dir», segons comenta el mateix **Egibar**.

«El partit no ha participat mai en aquestes coses, llevat que ens ho hagen demanat. A petició del mateix **Txomin**, hem fet de carters davant les autoritats centrals, però sempre hem estat mitjancers, si ens ho ha demanat algú, i res més», apunta **Joseba Egibar**.

EA: «Felipe González ho confirma»

Per la seua part, **Inazio Oliveri**, secretari general d'Eusko Alkartasuna, el partit que lidera **Carlos Garaikoetxea**, coincideix amb **Joseba Egibar** en el fet que «Felipe González ha admès implícitament, i malgrat que el Ministeri de l'Interior no ho confirma ni ho desmenteix, una cosa que ja sabíem i que havíem fet pública: que hi ha contactes amb ETA. El president del govern espanyol exclou en les declaracions la negociació política amb ETA i parla de diàleg, però ens agradaria conèixer sobre què i per a què». «Entenem —continua **Oliveri**— la necessitat d'una prudent discreció en aquesta mena de contactes i ens sembla positiu que se'n facen, sempre que siguem un mitjà per acabar amb la violència, però no admetem que ETA ni el govern espanyol, a través d'Interior, o uns altres estaments, suplante la veu dels ciutadans bascos. La negociació ha d'efectuar-se entre els partits bascos, tal com vam exposar en la nostra darrera proposta, per a la consecució d'un marc polític acceptat per tots i, després, entre aquests i el govern espanyol. ETA i el govern espanyol han d'acceptar el marc polític resultant d'aquesta negociació entre els representants dels ciutadans bascos».

Idígoras (HB): «Estan nerviosos»

Per la seua part, per a **Jon Idígoras**, d'Herri Batasuna, «el nerviosisme demostrat per les cúpules dirigents del PNB i inclús EA podria ser una prova més de la veracitat dels contactes entre ETA i el govern espanyol». Segons **Idígoras**, aquest nerviosisme està provocat «d'una part, perquè han vist ferit el seu possible protagonisme, i de l'altra, perquè significa el reconeixement del fracàs de l'estatut de Gernika».

NOVETATS EN LLIBRES

COL·LECCIO PRIMERES PLANES

10 volums

És un material per a l'aprenentatge de la lecto-escritura que presenta les grafies d'una manera progressiva en forma d'història.

EDITORIAL EUMO-BULLENT

mmmmmmmmmm

EL PARANY SUIS

Magí Rosselló
La Negra, 7

Fins ara els autors catalans de novel·la policíaca no tenien col·lecció pròpia. Ara, a «La Negra», els trobareu tots: Pedrolo, Fuster, Martín, SerTa, Rosselló... I ben acompanyats: Grene, Ambler, Scebornico, Vian... *Tria La Negra!*

EDICIONS DE LA MAGRANA

W W M I H Í

CUQUET

Quadern de vacances, 1
Manoli Chulvi, Teresa Huerta i Ximo Urena

GREGAL LLIBRES

38
w/v
(v) wmmmmmmmmMm~

FERRY D'OCTUBRE A GABRIOLA

Malcolm Lowry
Venècies, 9. 368 pàgs.

Un viatge fascinant a través dels secrets viarans de la ment humana, que confirma la reputació de Lowry com un dels grans novel·listes de la nostra època.

EDICIONS 62

W W W M W

LA BÍBLIA VALENCIANA

Rafael Tasis
L'Ham, 15

Una trama magistralment construïda al voltant de la trobada d'un llibre mític ens submergeix, en la Barcelona republicana, en una vertiginosa cursa d'assassinats.

EDITORIAL TRES I QUATRE

DICCIONARI JURÍDIC CATALÀ

Un volum de 14x21, 480 pàgines.

De venda a llibreries.
«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».

ENCICLOPÈDIA CATALANA

m\$mmmm@mimmé

1
i

fel

8®

BARCELONA/RODA DE TER

Joan Vinyoli/Miquel Martí i Pol
Col·lecció Tros de paper, núm. 22

Tota la correspondència entre els dos poetes. Crònica —ben emotiva— d'una gran amistat.

EDITORIAL EMPÚRIES

H H K H H I M

CURS DE SOCIOLINGÜÍSTICA-I

Toni Mollà-Carles Palanca
Col·lecció Graella

Un manual imprescindible que apareix amb l'inequívoc interès de contribuir a un canvi d'enfocament en l'anàlisi del conflicte lingüístic en què estem immersos.

EDICIONS BROMERA

EL BARCELONAUTA

Pep Albanell
(17a. edició)

La novel·la que ha inspirat l'apèl·licula BARCELONA-ONA. Una gran aventura: la descoberta de la intrincada selva urbana.

EDITORIAL LAIA

« M i » » !

L'ESPLANADA EL REI MICOMICÓ

Abdó Terradas. Traducció de L'ESPLANADA, de Maria Àngels Anglada. Biblioteca Popular Curial, S.

L'Esplanada. Testimoniatge de la repressió absolutista contra els liberals a la Barcelona de l'any 1828 a través de la família d'un dels afusellats. *El rei Micomicó*. Comèdia en 2 actes i en vers. Sàtira antimonàrquica.

CURIAL EDICIONS CATALANES

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002'València